

Konkurs Etička dilema 2022/2023 – POBEDNIČKI RAD

**Autor: DAMJAN MILANOVIĆ (Računarska gimnazija,
Beograd; nastavnik-mentor: Duša Vuković)**

Nesrećni Nenad

N. N. se našao na raskrsnici u svom profesionalnom i ličnom razvoju. Izbor koji mora da napravi jeste između lojalnosti čoveku koji mu je pomogao da dobije posao i solidarnosti sa kolegama. Ako izabere drugu opciju, postoji velika šansa da će izgubiti posao; zbog toga je po mom mišljenju njegova dilema da li želi da zadrži svoju poziciju ili da se pridruži kolektivnoj akciji za poboljšanje firme.

U ovom eseju pokušaću da analiziram činjenice i postupke kao i motivaciju nekih od aktivnih likova u datom problemu. Zatim ću razmotriti različite moguće akcije za N. N-a i analizirati ih sa aspekta njegovih moralnih odgovornosti koje ima kao član množine zajednica (član porodice, preduzeća, građanin...).

Pre svega treba reći da je direktor postupio nemoralno zapošljavajući N. N. na osnovu poznanstva s njegovim ocem. Selekcija za posao ne treba da se vodi po bilo kom kriterijumu osim kvalifikacija i sposobnosti osobe da odgovori zahtevima radnog mesta. U ovom stavu podržava nas i Kantova etika. Na primeru samo nekih od zanimanja, recimo hirurga, vodoinstalatera, građevinca, ako za ove pozicije nisu izabrani najbolji kandidati, plodovi njihovog rada biće lošijeg kvaliteta nego što bi mogli da budu. Više ljudi će umirati na operacionom stolu, više cevi će curiti, više zgrada će se rušiti, nego što bi to bio slučaj da su izabrani najbolji hirurzi, vodoinstalateri, građevinci. N. N. je delom odgovoran za moralni prekršaj pri svom zapošljavanju. Možemo se pitati i koja je bila direktorova motivacija da dodeli posao N. N-u na način na koji se to desilo. Nije neopravdano sumnjati da je hteo da dovede u firmu nekoga ko će se osećati zadužen i samim tim biti na njegovoj strani.

Što se tiče optužbi da grupa iz sindikata samo želi da postavi „svoje ljude“ na čelo preduzeća, možemo reći da se one čine kao pokušaj da se odvuče pažnja od tvrdnji o korupciji. Pošto je u pitanju javno preduzeće, upravu bira odvojeni organ zadužen za to, na osnovu javnog konkursa. Grupa iz sindikata ne može bitno da utiče na izbor direktora i uprave.

Najbolji pravac delanja za N. N.

Sa strane utilitarizma uvek je teško diskutovati pošto ne možemo znati šta će biti posledice naših akcija. Izgleda da je ispravno pomoći da se svrgne tiranska i korumpirana uprava (najvećem broj ljudi će biti bolje). Međutim, ne znamo kakva će biti nova uprava. Možda će ona biti i gora od trenutna.

Moje lično mišljenje, koje se delimično uklapa u Kantovu etiku, je sledeće: svaka zahvalnost direktoru je plod otrovnog drveta, to jest nemoralnog zapošljavanja, a sa kolegama treba da se solidariše jedino ako misli da su u pravu. U nastavku pokušaću da razvijem ovu misao.

Pošto korupcija u upravi verovatno postoji ("opšte je poznato", zapošljava na osnovu poznanstva) treba razmisliti o mogućim akcijama povodom toga. Naravno, možemo smatrati da pošto je N. N. nov u firmi i svi ti problemi ga nisu dotakli lično, on ne treba da se meša u tuđa posla, ili još gore da tako nezahvalno ide protiv direktora. Mislim da je ovakav način mišljenja vrlo pogrešan. Jedna pesma Martina Nimerera odlično ilustruje moj stav:

Kada su nacisti došli po komuniste,

Ja sam ćutao;

Jer nisam bio komunista.

Kada su zatvorili socijaldemokrate,

ja sam ćutao;

jer nisam bio socijaldemokrata.

Kada su došli po sindikalce,

ja se nisam pobunio;

jer nisam bio sindikalac.

Kada su došli po mene,

nije preostao niko da se pobuni.

Možemo vrlo lako da zamislimo organizaciju koja je korumpirana samo zato što svako u njoj odluči da drži glavu pognutu, „da ne talasa“, ili da se zbog straha od posledica ne buni zbog korupcije. U suštini, svaki član društva ima dužnost da govori protiv moralne degeneracije uređenja ili vlasti u tom društvu. N. N. iz ličnog iskustva zna da postoji korupcija i mobing u firmi (njegovo zapošljavanje), zbog čega bi morao da da otkaz i obelodani zašto to čini.

S druge strane, moramo da razmotrimo u kojoj meri N. N. i njegova hipotetička porodica (nije nam poznato da li N.N. ima porodicu) zavise od ovog prihoda. Ukoliko je tako, razvila bi se moralna rasprava o vrednostima i dužnostima, tj. da li se treba postarati za dobrobit porodice po svaku cenu, ili je bitnije boriti se protiv korupcije preduzeća koja je možda ukorenjena u korupciji šireg društvenog sistema. Moguće je da se društveno uređenje korumpira do te mere da je neophodno reagovati po svaku cenu.

Takođe treba preispitati motivaciju grupe uzbunjivača, tj. da li oni koriste labilno stanje u firmi da preuzmu vlast. Ako N. N. dođe do uverenja da je tako, onda treba da se posavetuje s ostalim kolegama. Svakako ne žele da izgube iz vida razlog zašto su nezadovoljni trenutnom upravom, niti žele da završe u istoj poziciji nakon zamene na čelu organizacije. Najbolje bi im bilo da se konsoliduju zajedno i razmotre moguće akcije sa ovim ciljevima i željama u vidu.